

Bir kitabı okurken yaptığımız en basit eylem sevdiğimiz satırların altını çizmek ya o bölümü ayrı bir yere not etmektir. Selçuk Demirel'de bu farklı sanırım. Okur Selçuk Demirel'den çizer Selçuk Demirel'e geçiş nasıl oluyor?

Bu okuduğumuz kitabın ne olduğuna da bağlı bir durum. Bir romanda böyle bir gereksinme duymayabilirsiniz. Bazı kitapları bir kere okumak yetmeyebilir. Yeniden dönüp bakmak ya da başkaları ile paylaşmak için, yazmayı, çizmeyi düşündüğünüz bir yazıda, çizide referans olarak kullanmak için altını çizme ihtiyacı duyarız.

Birçok yazarla birlikte ortak çalışmalar yaptım. Birçoğunda bu ortak çalışmalar var olan metinlerin illüstrasyonu değildi. En güzel örneği John Berger'le gerçekleştirdiklerimiz. 'Kıyıda Adam', 'Katarakt', 'Duman' kitaplarını örnek verebilirim. Bu kitapları gerçekleştirirken altını çizebileceğim metinler ortada yoktu. Çizgi ve yazı birlikte oluştu. Geçen yıl üç, beş ay süreyle Orhan Pamuk'un ünlü ve en enigmatik romanı 'Kara Kitap'ı okumakla geçirdim. Kitabın birçok sayfasının satır altlarını çizdim, post-it'lerle notlar aldım, küçük desenler çiziktirdim. Bu okuma bittiğinde yoğun bir şekilde çizmeye koyuldum, sanırım 80-100 arası desen ve resim yaptım. Ortaya çıkan resimler altını çizdiğim satırların resimleri değildi. Y yapmak istediğim zaten bu kitabı resimlemek değildi. Sonra resimleri uygun daha önce işaretlediğim sayfalardan metinler, alıntılar bulmaya çalıştım. Bu çalışma sanırım bu yıl içinde Orhan Pamuk'un el yazmaları ve önsözyle 'Sen Surat Okumayı Bilir misin?' adlı altında YKY'den yayınlanacak.

Kitaptaki yazar desenlerine metinler eşlik ediyor. Büyük bir külliyattan seçilmiş birkaç satır. Metinlerin görsele dönüşmesinde etkili olan bölümler mi bunlar?

Bu kitaptaki yazar portreleri 2006'dan itibaren 10 yıl süreyle her ay Milliyet Kitap ekinin kapak resimleri olarak yayınlandı. Bu yüzden yazarlarını benim seçtiğim yazarlardan oluşan bir resm-i geçit değil. İki, üç yazar portresi daha önce başka dergi ve gazetelerde yayınlanmıştı. Pessoa, Pasolini, Nâzım Hikmet, bunun dışında John Berger, Abidin Dino, Onat Kutlar, Yan Mo, Murathan Mungan ve J.J. Roussau ilk defa bu kitapta yayınlandı. David Levine'in The New York Review of Book için yaptığı yazar portreleri kendi türünün en mükemmel örnekleridir benim için. Buna İtalyan çizer Tullio Pericoli'yi de ekleyebilirim. Böyle bir şey yapmak istemediğim kesin. Önce yazarları çizmeyi denedim, sonuç benim için sıradandı. 'Benim Adım Kırmızı'daki minyatür ustasının dediği gibi yazarın resmini çizmekte ruhunu yakalamaya çalıştım. Daha konseptürel kapak desenleri geliştirmeye çalıştım. Bu yüzden kitap birçok stil denemesi olarak da görülebilir. Kitaptaki metinlerin seçimini, okumasının çok vakit aldığını söyleyebilirim. Birtakım Türkçe çevirilere ulaşmam çok zordu. Bu yüzden bazı yazarların metin seçimini editörüm Korkut Erduran'dan rica ettim. Kitabın grafik tasarımının gerçekleşmesini Süreyya Erdoğan yaptı, diğer bütün kitaplarımda olduğu gibi, ikisine de minnettarım. Seçilen metinlerin resimlerle ilgisi sadece alıntının resimdeki yazar tarafından yapılmış olması.

Abidin Dino

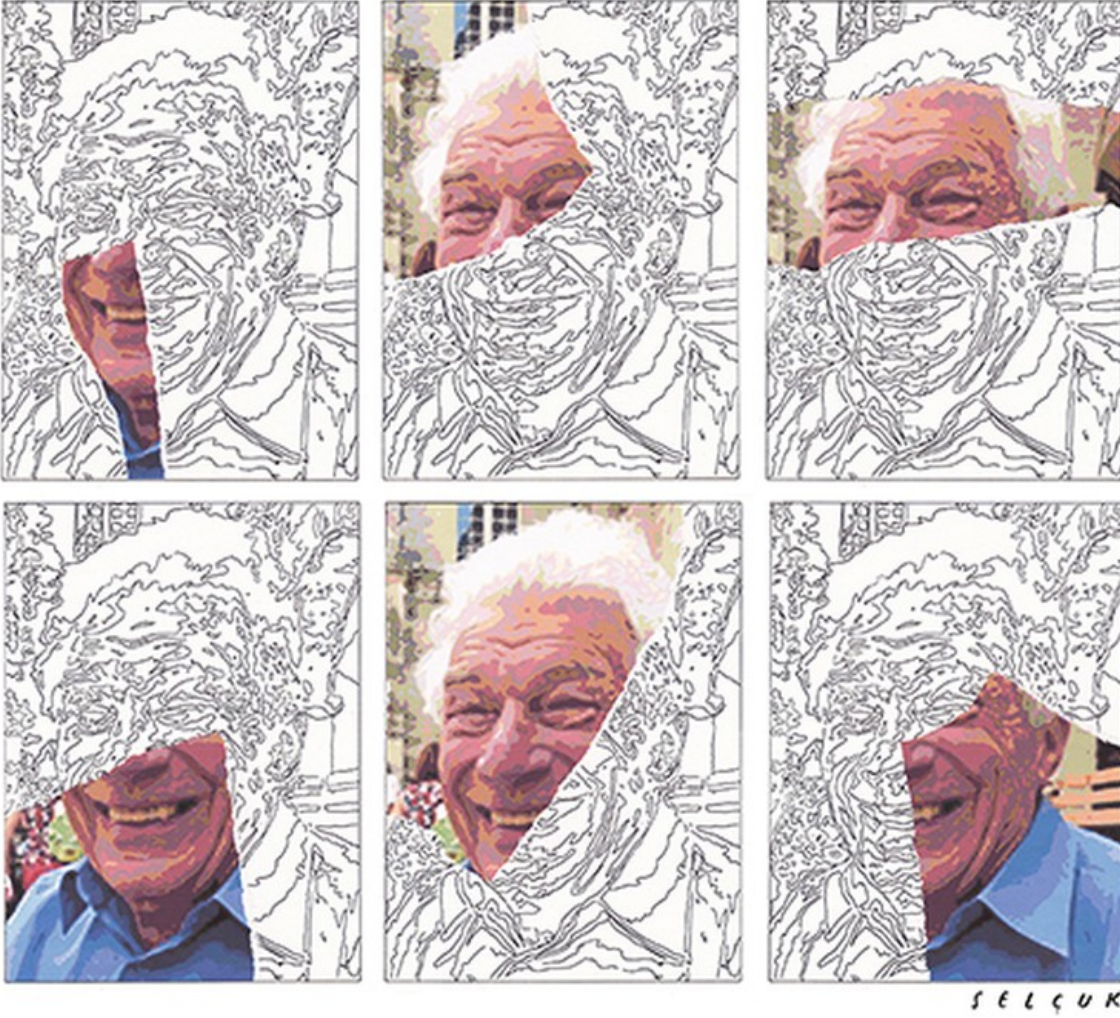
Peki sen seçseydin, başka hangi yazarlar olurdu, kitapta olmayan?

Bu kitapta 73 yazar portresi var. Onlarca başka yazarların da olmasını isterdim. Sait Faik, Sabahattin Ali, Camus ilk aklıma gelenler, büyük eksikler. Bu kitabı tasarlarken yazarlardan yapılacak kısa alıntılarının yazar portresini zenginleştireceğini, belki bu kitabın okuyucusuna birkaç yazarı okumak, keşfetmek hevesi ve isteği uyandırır diye düşündüm.

Nasıl bir okuma takvimi var Selçuk Demirel'in?

Sürekli okuyan biri olmakla birlikte sistemli bir okuma düzenim yok. Eklektik diyebilirim. Aynı anda iki, üç kitap okuyor olabilirim. Bazen de "Çok uzun bir süre elime kitap almadım" suçluluğuyla, ısınmak için bir polisiye kitapla yeniden okumaya dönebilirim. Geçen ay biri İstanbul'da geçen Gerard de Nerval'in 'Constantinople'ü ile birlikte Aslı Erdoğan'ın Rio de Janeiro'da geçen romanı 'Kırmızı

Pelerinli Kent'ini aynı zamanda okumaya başlamıştım. İki şehir, iki yazar 150 yıl arayla.... Geçen yıl yayınlanan 'Portakal Mavisini Bir Dünya' kitabı daha önce başka bir isimle Fransızca yayımlanmıştı. Türkçe baskısı için Türk şairlerinin eklenmesini istemişim. Bunun için 2015 yazını şiir okumaya ayırıp 50'ye yakın Türk şairinin elimde olan bütün kitaplarını okumakla geçirdim. 2015 yazımı Turgut Uyar, Edip Cansever, Ece Ayhan, Cemal Süreya, İlhan Berk, Orhan Veli, Melih Cevdet Anday vb. ile geçirdim. Unutulmaz bir yazdı. Tanıdığım eşi benzeri olmayan en büyük okuyucu Yüksel Arslan'dır.

Berger ile yeni bir kitap için flört ediyorduk

Kitapta yer alan portrelerden biri de John Berger'a ait. Berger yakın dostundu ve beraber yaptığınız çalışmalar var. Kısa süre önce de onu kaybettiğimiz Berger için neler söylersin?

Evet, John'dan söyleşimizin başında da biraz söz etmeye çalıştım. İnsanların dostlarından, sevdiklerinden, sevgililerinden ayrılması çok zor. Hele bu ayrılık bir ölümse çaresizlik çok daha büyük. Tabii ki John'un ölümüne çok üzgünüm ama yetmiyor John Berger'in eksikliğini anlatmak için. Son üç, beş aydır yeni bir kitap için flört ediyorduk. "Ne demeye geldiğini tam bilemediğimiz 'zaman' üzerine kafa yorabiliriz mesela" deyince mavi gözlerinin içi gülererek "Spinoza'nın dediği gibi zaman sonsuzluktur, o zaman kitabımızın adını 'What time is it' koyalım ve mutlaka neşeli bir kitap olsun, çünkü bu dünya yeterince karanlık ve umutsuzluklarla dolu" dedi. Zaman üzerine çizdiğim notlarımı, eskizlerimi kendisine postaladım. Çok heyecanlanmıştı. Onu görmeye gelen herkese gösteriyordu desenleri, "Yeni kitabımız" diye. Bu kitabı gerçekleştirmek için gerekli zamanımız olmadı. Bu yarım kalan projeyi gerçekleştirmek istiyorum. John'un kitaplarındaki zamanla ilgili yazdığı metinleri bulmak için önümüzdeki yaz mevsimini yeniden John Berger okumalarına ayırabilirim. 'Zaman sonsuzluktur'. 'Le temps est éternel'.

YAZARLARIN YÜZÜNDEN

Selçuk Demirel

Yapı Kredi Yayınları, 2017

188 sayfa, 25 TL.

